

РЕЦЕНЗИЯ

На дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „Доктор“ в област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, научна специалност „Икономика и управление (индустрия)“ в професионално направление 3.7. Администрация и управление

Автор на дисертационния труд: Анита Димитрова Кюрова-Калпакова

Редовен докторант към катедра „Бизнес мениджмънт и маркетинг“,

Стопански факултет, Югозападен университет “Неофит Рилски“

Тема на дисертационния труд

„ИНОВАТИВНОТО ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВО В МАЛКИЯ БИЗНЕС В УСЛОВИЯТА НА ДИГИТАЛНА ТРАНСФОРМАЦИЯ“

Рецензент: проф. д-р Иван Петров Палигорев

професионално направление 3.7. Администрация и управление,

област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, научна специалност „Икономика и управление“, ЛТУ, София

Рецензията е изготвена на основание на решение на научното жури, определено със заповед № 377/11.02.2026 г. на Ректора на Югозападния университет “Неофит Рилски“, Благоевград. Рецензията е изготвена в съответствие с изискванията на чл.12 от Закона за развитие на АСРБ, на чл. 27 на Правилника за прилагане на ЗРАСРБ, както и на изискванията на Вътрешните правила за развитие на академичния състав на ЮЗУ. Оценките по основните въпроси от изискванията се основават на задълбочен прочит на представения дисертационен труд, както и на останалите документи на дисертанта.

1. Кратки биографични данни за докторанта

Анита Димитрова Кюрова - Калпакова завършва Бакалавър по „Международен Бизнес“ през 2019 г. и Магистър по „Бизнес мениджмънт в креативната индустрия“ в De Montfort University, Лестър, Англия през 2020 г. През 2021 г. завършва Магистратура по „Бизнес администрация“ в ЮЗУ „Неофит Рилски“, Благоевград. Със Заповед на Ректора от 2022 г. е редовен докторант в ЮЗУ, Благоевград.

Анита Кюрова - Калпакова започва работа още по време на своето следване като Специалист маркетинг и подбор на персонал през 2019 г., след това като Маркетингов асистент във финансовия отдел в De Montfort University, Лестър, Англия. През 2020 г. става Административен координатор на проекти в Women’s Aid Leicestershire, Лестър, Англия. От 2020 г. е Маркетингов специалист в Просесфлоус Юк Клон България. През 2022г. е Продуктов Маркетинг Специалист в Коника Минолта Бизнес Солюшънс България, гр. София. От 2023 г. е Старши Продуктов Маркетинг Специалист в Прогрес Софтуер, гр. София.

2. Обща характеристика на дисертационния труд

Съдържанието на дисертационния труд е структурирано в увод, три глави и заключение, с общ обем от 217 стандартни текстови страници. Използвани са 365 литературни източника. В текста са включени 40 таблици и 79 фигури. Към дисертационния труд има приложение в обем от 7 страници.

3. Актуалност и значимост на темата

Предложената за рецензиране дисертационна работа е посветена на много актуален и значим въпрос, особено в условията на нарастващото значение на създаването

на иновации, способстващи както за оцеляването и просперитета, така и за повишаването на ефективността и конкурентоспособността на икономиката и неговия гръбнак - малкия бизнес в условията на Индустрия 4.0 и на настъпващата Индустрия 5.0. Темата за дигиталната трансформация на малкия бизнес придобива все по-голяма популярност, както в световен, така и в континентален и национален мащаб. Все повече автори насочват своите усилия към изучаването на проявлението и проблемите на дигиталната трансформация на малкия бизнес. Приоритетно изследванията са свързани с иновативното предприемачество и перспективите за неговото развитие в условията на дигитална трансформация. Резултатите от проучването и анализа на литературния обзор в дисертационния труд недвусмислено показват, че дигиталната трансформация и иновативното предприемачество в малкия бизнес са предмет на изследване на редица български и чуждестранни учени. Значимостта на темата, както от гледна точка на управлението, така и от гледна точка на оценката и създаване на възможности за дигитална трансформация се определят на основа на следните по-важни доводи:

- Относително малко изследвания на дигиталната трансформация и иновативното предприемачество в малкия бизнес;
- Необходимостта да се търсят и намират адекватни управленски решения, в условията на променяща се от дигиталната трансформация икономика и произтичащите от нея предизвикателства, пред които е изправен малкия иновативен бизнес;
- Скоростта на навлизане на изкуствения интелект в редица дейности и процеси;
- Нарастващият интерес към дигиталната трансформация от страна на бизнеса и сложността, свързана с разбирането и правилното използване на различните термини, описващи явлението в процеса на неговото осъществяване;
- Същественото значение и влияние на малкия иновативен бизнес за бъдещето развитие на дигиталната икономика;
- Обективната необходимост от извеждането на проблемите, съпътстващи дигиталната трансформация и иновативното предприемачество в малкия бизнес и от предлагането на работещи решения за неговото успешно и устойчиво бъдещо развитие.

Очевидна е необходимостта от по-задълбочено проучване на въпросите, непосредствено свързани с малкия иновативен бизнес и влиянието на дигиталната трансформация върху неговото бъдещо развитие, което от своя страна предопределя избора на тема и разработването на настоящия труд.

4. Цел, задачи, теоретични основи

Приемам целта и задачите на дисертационния труд за правилно формулирани, макар целта по смисъл да обединява задачите на работата.

Изследвана е същността и е направен опит за изясняване на особеностите на малкия бизнес, предприемачеството в малкия бизнес, иновативното предприемачество и дигиталната трансформация. Разкрита е връзката между иновативното предприемачество в малкия бизнес и дигиталната трансформация. Оценено е състоянието на иновативното предприемачество и дигиталната трансформация в малкия бизнес и влиянието на дигиталната трансформация за неговото иновативно развитие. Разработена е и е приложена методика за анализ и оценка на иновативното

предприемачество и дигиталната трансформация. Формулирани са проблемите на иновативния малък бизнес в условията на дигитална трансформация в България и предлагането на препоръки за неговия дигитален напредък.

Обектът и предметът на изследването са формулирани коректно. Изследователската теза е ясна.

За постигането на изследователските цели са приложени стандартни изследователски методи: на сравнението, на анализ и синтез, на групировката, табличен и графичен, корелационен и регресионен анализ, проверки за избор на иконометричен метод, анкетен метод.

Основни източници на информация са научни разработки на изследователи, публикации на Националния статистически институт, доклади на Европейската комисия за индекса на цифровата икономика и обществото (DESI) и данни от собствено анкетно проучване.

5. Изходна информация и методи на изследване

За решаване на поставените задачи и за постигане на целта на изследването са използвани 365 литературни източника, само 34 от които на кирилица, останалите на латиница. Използвана е информация от разработки на изследователи, публикации на Националния статистически институт, доклади на Европейската комисия за индекса на цифровата икономика и обществото (DESI).

Направено е собствено анкетно проучване, като са обобщени получените резултати и са представени по подходящ начин.

За постигане на конкретните цели на изследването са използвани подходящи изследователски методи. За обработка на данните са използвани стандартни програмни пакети на MS Office.

6. Същност на дисертационния труд. Анализи и резултати.

Изследването е посветено на изясняване на особеностите на малкия бизнес, предприемачеството в малкия бизнес, иновативното предприемачество и дигиталната трансформация. На основата на задълбочено и много обширно проучване на теоретичните постановки на малкия бизнес и иновативното предприемачество са обобщени и представени становища и констатации на редица автори по различни показатели и специфики, характеризиращи малкия бизнес. Разгледани са въпросите, свързани със спецификата на предприемачеството в малкия бизнес. Подчертано е, че двете понятия „предприемачество в малкия бизнес“ и „дребно предприемачество“ се използват като синоними от чуждестранни и български изследователи.

Същността и особеностите на иновативното предприемачество се изследват поради важното му значение за търсенето на възможности за развитие на бизнеса, което рефлектира в националната икономика. Обобщени са и са представени различни дефиниции, отнасящи се до спецификата на иновативното предприемачество, а то се разглежда в различни условни направления. Описани са характерните черти на иновативното предприемачество. В това отношение се констатира, че някои автори ги определят като: ориентация към иновативна дейност; рационално потребление на качествено нови фактори; регистриране на права върху интелектуална собственост; развитие на високотехнологично производство; засилване на човешкия фактор; ориентиране към интензивно възпроизводство.

Разкрита е връзката между иновативното предприемачество в малкия бизнес и дигиталната трансформация. Иновативното предприемачество се свежда преди всичко до създаването на технологични иновации и то следва да се разглежда и като ключов фактор за високотехнологично развитие на малкия бизнес. Подчертано е, че един от основните пътища за постигане на този резултат е възможно посредством дигиталната трансформация.

Оценено е състоянието на иновативното предприемачество и дигиталната трансформация в малкия бизнес и влиянието на дигиталната трансформация за неговото иновативно развитие. Разработена е и е приложена методика за анализ и оценка на иновативното предприемачество и дигиталната трансформация. Формулирани са проблемите на иновативния малък бизнес в условията на дигитална трансформация в България и предлагането на препоръки за неговия дигитален напредък.

На основата на задълбочено проучване подробно са описани теоретичните подходи за изследване на дигиталната трансформация. Подчертава се, че дигиталната трансформация не е равнозначна на дигитализация, тъй като обхваща много повече от въвеждането на нови технологии. В основата на изследването на дигиталната трансформация е разбирането за нейната еволюция, в условията на петте основни етапа, отнасящи се до технологичната еволюция, а именно петте индустриални революции. Приема се, че дигиталната трансформация е еволюционна промяна в бизнеса, модела, процесите и ориентацията, обвързана с използването на дигитални технологии за постигане на дигитален успех. Подчертано е и подробно е обосновано, че дигиталната трансформация не може да се развива успешно без наличието на дигитални технологии като: облачни технологии, анализ на данни, изкуствен интелект, мобилни технологии и 5G, блокчейн технологии, IoT, социални медии, технологии за киберсигурност.

Направена е систематизация на основните ползи и предизвикателства на дигиталната трансформация.

За оценка на състоянието на иновативното предприемачество в малкия бизнес и дигиталната трансформация, както и на влиянието на дигиталната трансформация за иновативно развитие на този бизнес в България е извършено собствено проучване, на основата на предложен и използван целесъобразен набор от количествени и качествени методи. Представен е алгоритъм на процеса на анализиране и оценяване на връзките и зависимостите между използване на дигитални инструменти и подготовка на персонала, връзка с клиенти, създаване на иновации и иновативни процеси.

На основата на получените резултати от авторското изследване е направен анализ на дигиталната трансформация в малкия бизнес в България и влиянието ѝ за иновативното му развитие.

7. Основни научни постижения и значимост на резултатите

Може да се твърди убедено, че дисертантът е осъществил собствено научно изследване и е получил оригинални научни резултати, на основата на които е направил авторски анализи, обобщения и изводи. На тази основа е разработен и е предложен целесъобразен набор от количествени и качествени методи и е представен алгоритъм на процеса на анализиране и оценяване на връзките и зависимостите между използване на дигитални инструменти и подготовка на персонала, връзка с клиенти, създаване на иновации и иновативни процеси.

Доказани са направени предположения, (1) че подготовката на персонала на малкия бизнес влияе значително върху използването на дигиталните инструменти; (2) че

връзката с клиенти влияе значително върху използването на дигиталните инструменти; (3) че използването на дигиталните инструменти влияе значително върху създаването на иновации и (4) че използването на дигиталните инструменти влияе силно върху иновативните процеси.

Като научни постижения, със значимост за практиката могат да се оценят:

- Авторското обобщение на основните теоретични концепции за малкия бизнес, предприемачеството в малкия бизнес, иновативното предприемачество и дигиталната трансформация;
- Направеният анализ на състоянието и характерните особености на малкия бизнес, предприемачеството в малкия бизнес, иновативното предприемачество и дигиталната трансформация в България;
- Представеният алгоритъм на процеса на анализиране и оценяване на връзките и зависимостите между използване на дигитални инструменти и подготовка на персонала, връзка с клиенти, създаване на иновации и иновативни процеси;
- Разработеният и предложен модел за оценка на състоянието на иновативното предприемачество в малкия бизнес и дигиталната трансформация, както и на влиянието на дигиталната трансформация за иновативно развитие на този бизнес в България, на основата на предложен и използван целесъобразен набор от количествени и качествени методи.

Доколкото изследванията в областта на малкия бизнес, предприемачеството в малкия бизнес, иновативното предприемачество и дигиталната трансформация са все още в самото начало на процеса, то резултатите могат да се смятат за значими, независимо от евентуалните дискусии по резултатите от емпиричното изследване.

8. Приноси в дисертационния труд

По-важните приноси в работата може да се отнесат към анализиране и обобщаване на натрупания опит в изследването в областта на малкия бизнес, предприемачеството в малкия бизнес, иновативното предприемачество и дигиталната трансформация, добавяне на нови научни факти, като си позволявам да ги преформулирам и разделя в две групи:

- Научно-приложни:
 - ✓ На основата на задълбочено проучване са систематизирани и обобщени съвременните теоретични виждания и постановки за същността и особеностите на малкия бизнес, предприемачеството в малкия бизнес, иновативното предприемачество и дигиталната трансформация.
 - ✓ Установена е и обоснована взаимовръзката между иновативно предприемачество и дигитална трансформация на малкия бизнес в теоретичен и практически аспект.
 - ✓ Разработена е методика за анализиране и оценяване на иновативното предприемачество и дигиталната трансформация.
 - ✓ Направен е обстоен преглед на състоянието на дигиталната трансформация и иновативното предприемачество в малкия бизнес в България.

- Приложни:

- ✓ Разработена е и е предложена методика за анализиране и оценяване на иновативното предприемачество и дигиталната трансформация.
- ✓ Направена е оценка на влиянието на дигиталната трансформация върху иновативното развитие на малкия бизнес и са потвърдени дефинираните изследователски хипотези.
- ✓ Идентифицирани са някои основни проблеми на иновативния малък бизнес в условия на дигитална трансформация в България, обосновани с резултати от собствени проучванията.
- ✓ Дефинирани са конкретни препоръки за дигиталното развитие на иновативния малък бизнес в условия на дигитална трансформация в България.

Може да се твърди убедено, че посочените приноси са в сферата на научната специалност Икономика и управление (индустрия) и могат да се оценят като новост за управлението на малкия бизнес, предприемачеството в малкия бизнес, иновативното предприемачество и дигиталната трансформация .

9. Оценка на публикациите свързани с дисертационния труд

Приемам за много представителни публикациите с резултати от изследването - 4 броя самостоятелни, публикувани в периода 2022-2024 г., които представят резултати от дисертационния труд. Публикациите са на английски език, 2 са публикувани в специализирани списания и 2 са в сборник с трудове от научна конференция.

10. Съответствие на автореферата с дисертационния труд

Авторефератът отговаря на изискванията и отразява коректно резултатите от дисертационния труд.

11. Въпроси, бележки и препоръки

Следва да се отбележи, че поради своята актуалност дисертационната работа би предизвикала сериозен интерес и препоръчвам нейното публикуване. Вероятно ще отговори на нарастващ интерес и дискусии в тази област, особено с анализите на някои резултати.

1. Позволявам си да отправя адмирации към докторантката и научния ръководител за изключително актуалната тематика.
2. От съдържателна гледна точка – препоръчвам изследването да бъде публикувано, разбира се с леко прецизиране на някои части от изложението на дисертацията.
3. Как може да се коментира представителността на извадката при анкетното проучване?
4. Възможно ли е предложената методика за оценка на иновативността и дигитализацията на малкия бизнес да се приложи и за представители на средния и едрия бизнес и какво трябва да се промени, ако е необходимо?

Бележките и поставените въпроси не намаляват качествата на дисертационната работа, а биха предоставили възможност на дисертанта да защити още по-убедително своите резултати, както и да и послужат като препоръка в бъдещата и работа. Позволявам си да препоръчам изследването да се оформи като монография и да бъде издадено за да се запознае по-широк кръг от читатели и заинтересовани в областта на изследването на малкия бизнес, предприемачеството в малкия бизнес, иновативното предприемачество и дигиталната трансформация.

Заключение

Убедено считам, че темата на дисертационния труд е изключително актуална, съдържанието на разработката е оригинално от научна гледна точка и има своята значимост за усъвършенстване на управлението на малкия бизнес, предприемачеството в малкия бизнес, иновативното предприемачество и дигиталната трансформация. Дисертационният труд има ясно формулиран проблем, разработен е научно-методичен апарат за решаване на този проблем, проведено е експериментално изследване, по резултатите от което са направени изводи и препоръки, както и насоки за бъдещи проучвания, които представляват безспорни научно-приложни и приложни приноси. Оценявам добрата подготвеност и осведоменост на докторанта в областта на икономиката и управлението на малкия бизнес, предприемачеството в малкия бизнес, иновативното предприемачество и дигиталната трансформация. В този смисъл считам, че научното направление на разработката е в областта на научната специалност Икономика и управление (индустрия). Дисертационният труд отговаря на изискванията на чл. 12 от Закона за развитие на АСРБ, на чл. 27 на Правилника за прилагане на ЗРАСРБ, на изискванията на Вътрешните правила за развитие на академичния състав на ЮЗУ и на Критериите и показатели за придобиване на образователната и научна степен доктор в ЮЗУ, Благоевград.

На основата на изложеното до тук с пълна убеденост предлагам на уважаемите членове на научното жури да подкрепят вземането на решение за присъждане на образователната и научна степен "доктор" по научна специалност „Икономика и управление“ (Индустрия) на **Анита Димитрова Кюрова-Калпакова**, редовен докторант към катедра „Бизнес мениджмънт и маркетинг“, на Стопанския факултет, на Югозападния университет “Неофит Рилски“, гр. Благоевград.

София, 05.03.2026 г.

Рецензент:

/проф. д-р Иван Палигоров/

REVIEW

On a dissertation for the award of the educational and scientific degree "Doctor" in the field of higher education 3. Social, economic and legal sciences, scientific specialty "Economics and Management (Industry)" in the professional field 3.7. Administration and Management

Author of the dissertation: Anita Dimitrova Kjurova-Kalpakova

Full-time PhD student at the Department of "Business Management and Marketing", Faculty of Economics, Southwestern University "Neofit Rilski"

Topic of the dissertation

"INNOVATIVE ENTREPRENEURSHIP IN SMALL BUSINESS IN THE CONDITIONS OF DIGITAL TRANSFORMATION"

Reviewer: Prof. Ivan Petrov Paligorov, PhD

professional field 3.7. Administration and Management, field of higher education 3. Social, economic and legal sciences, scientific specialty "Economics and Management"

The review was prepared on the basis of a decision of the scientific jury, determined by order No. 377/11.02.2026 of the Rector of the South-West University "Neofit Rilski", Blagoevgrad. The review was prepared in accordance with the requirements of Art. 12 of the Act on the Academic Staff Development in Bulgaria, Art. 27 of the Regulations for the Implementation of the Act on the Academic Staff Development in Bulgaria, as well as the requirements of the Internal Rules for the Academic Staff Development of the South-West University. The assessments on the main issues of the requirements are based on a thorough reading of the submitted dissertation work, as well as the other documents of the PhD Student.

1. Brief biographical data about the PhD student

Anita Dimitrova Kyurova - Kalpakova graduated with a Bachelor's degree in "International Business" in 2019 and a Master's degree in "Business Management in the Creative Industries" at De Montfort University, Leicester, England in 2020. In 2021, she graduated with a Master's degree in "Business Administration" at South-West University "Neofit Rilski", Blagoevgrad. By Order of the Rector from 2022, she is a full-time PhD student at Southwest University, Blagoevgrad.

Anita Kyurova - Kalpakova started working during her studies as a Marketing and Recruitment Specialist in 2019, then as a Marketing Assistant in the Finance Department at De Montfort University, Leicester, England. In 2020, she became an Administrative Project Coordinator at Women's Aid Leicestershire, Leicester, England. Since 2020, she has been a Marketing Specialist at Processflows UK Branch Bulgaria. In 2022 is a Product Marketing Specialist at Konica Minolta Business Solutions Bulgaria, Sofia. Since 2023, he has been a Senior Product Marketing Specialist at Progress Software, Sofia.

2. General characteristics of the dissertation

The content of the dissertation is structured in an introduction, three chapters and a conclusion, with a total volume of 217 standard text pages. 365 literary sources were used.

The text includes 40 tables and 79 figures. There is an appendix to the dissertation in a volume of 7 pages.

3. Relevance and significance of the topic

The dissertation work proposed for review is dedicated to a very relevant and significant issue, especially in the context of the growing importance of creating innovations that contribute to both survival and prosperity, as well as to increasing the efficiency and competitiveness of the economy and its backbone - small business in the context of Industry 4.0 and the upcoming Industry 5.0. The topic of the digital transformation of small business is gaining increasing popularity, both globally, continentally and nationally. More and more authors are directing their efforts towards studying the manifestation and problems of the digital transformation of small business. The research is primarily related to innovative entrepreneurship and the prospects for its development in the context of digital transformation. The results of the study and analysis of the literature review in the dissertation work unequivocally show that digital transformation and innovative entrepreneurship in small business are the subject of research by a number of Bulgarian and foreign scholars. The significance of the topic, both from the perspective of management and from the perspective of assessing and creating opportunities for digital transformation, is determined based on the following more important arguments:

- Relatively little research on digital transformation and innovative entrepreneurship in small businesses;
- The need to seek and find adequate management solutions in the context of an economy changing from digital transformation and the resulting challenges faced by small innovative businesses;
- The speed of artificial intelligence entering a number of activities and processes;
- The growing interest in digital transformation by businesses and the complexity associated with understanding and correctly using the various terms describing the phenomenon in the process of its implementation;
- The significant importance and influence of small innovative businesses for the future development of the digital economy;
- The objective need to identify the problems accompanying digital transformation and innovative entrepreneurship in small business and to propose working solutions for its successful and sustainable future development.

The need for a more in-depth study of the issues directly related to small innovative business and the influence of digital transformation on its future development is obvious, which in turn predetermines the choice of topic and the development of the present work.

4. Purpose, tasks, theoretical foundations

I accept the purpose and tasks of the dissertation work as correctly formulated, although the purpose in meaning unites the tasks of the work.

The essence has been studied and an attempt has been made to clarify the features of small business, entrepreneurship in small business, innovative entrepreneurship and digital transformation. The relationship between innovative entrepreneurship in small business and digital transformation has been revealed. The state of innovative entrepreneurship and digital transformation in small business and the impact of digital transformation on its innovative development have been assessed. A methodology for analyzing and assessing innovative entrepreneurship and digital transformation has been developed and applied. The problems

of innovative small business in the conditions of digital transformation in Bulgaria have been formulated and recommendations for its digital progress have been offered.

The object and subject of the study are formulated correctly. The research thesis is clear.

To achieve the research goals, standard research methods have been applied: comparison, analysis and synthesis, grouping, tabular and graphical, correlation and regression analysis, checks for choosing an econometric method, survey method.

The main sources of information are scientific works of researchers, publications of the National Statistical Institute, reports of the European Commission on the Digital Economy and Society Index (DESI) and data from its own survey.

5. Source information and research methods

To solve the tasks set and to achieve the goal of the study, 365 literary sources were used, only 34 of which were in Cyrillic, the rest in Latin. Information was used from the works of researchers, publications of the National Statistical Institute, reports of the European Commission on the Digital Economy and Society Index (DESI).

An own survey was conducted, the results obtained were summarized and presented in an appropriate manner.

To achieve the specific goals of the study, appropriate research methods were used. Standard MS Office software packages were used to process the data.

6. Essence of the dissertation. Analyses and results.

The study is dedicated to clarifying the features of small business, entrepreneurship in small business, innovative entrepreneurship and digital transformation. Based on a thorough and very extensive study of the theoretical statements of small business and innovative entrepreneurship, opinions and findings of a number of authors on various indicators and specifics characterizing small business are summarized and presented. Issues related to the specifics of entrepreneurship in small business are examined. It is emphasized that the two concepts “entrepreneurship in small business” and “small entrepreneurship” are used as synonyms by foreign and Bulgarian researchers.

The essence and features of innovative entrepreneurship are studied due to its important importance for the search for opportunities for business development, which is reflected in the national economy. Various definitions relating to the specifics of innovative entrepreneurship are summarized and presented, and it is considered in different conditional directions. The characteristic features of innovative entrepreneurship are described. In this regard, it is found that some authors define them as: orientation towards innovative activity; rational consumption of qualitatively new factors; registration of intellectual property rights; development of high-tech production; strengthening of the human factor; orientation towards intensive reproduction.

The relationship between innovative entrepreneurship in small business and digital transformation is revealed. Innovative entrepreneurship is reduced primarily to the creation of technological innovations and it should also be considered as a key factor for high-tech development of small business. It is emphasized that one of the main ways to achieve this result is possible through digital transformation.

The state of innovative entrepreneurship and digital transformation in small business and the influence of digital transformation on its innovative development are assessed. A methodology for the analysis and assessment of innovative entrepreneurship and digital transformation has been developed and applied. The problems of innovative small business

in the conditions of digital transformation in Bulgaria have been formulated and recommendations for its digital progress have been proposed.

Based on an in-depth study, the theoretical approaches to the study of digital transformation have been described in detail. It is emphasized that digital transformation is not equivalent to digitalization, as it encompasses much more than the introduction of new technologies. The basis of the study of digital transformation is the understanding of its evolution, in the conditions of the five main stages relating to technological evolution, namely the five industrial revolutions. It is assumed that digital transformation is an evolutionary change in business, model, processes and orientation, associated with the use of digital technologies to achieve digital success. It is emphasized and substantiated in detail that digital transformation cannot develop successfully without the presence of digital technologies such as: cloud technologies, data analysis, artificial intelligence, mobile technologies and 5G, blockchain technologies, IoT, social media, cybersecurity technologies.

A systematization of the main benefits and challenges of digital transformation has been made.

To assess the state of innovative entrepreneurship in small business and digital transformation, as well as the impact of digital transformation on the innovative development of this business in Bulgaria, an own study has been conducted, based on a proposed and used appropriate set of quantitative and qualitative methods. An algorithm for the process of analyzing and assessing the connections and dependencies between the use of digital tools and staff training, customer relations, creation of innovations and innovative processes has been presented.

Based on the results obtained from the author's research, an analysis of digital transformation in small business in Bulgaria and its impact on its innovative development has been made.

7. Main scientific achievements and significance of the results

It can be confidently stated that the dissertation candidate has carried out his own scientific research and obtained original scientific results, on the basis of which he has made original analyses, summaries and conclusions. On this basis, an appropriate set of quantitative and qualitative methods has been developed and proposed, and an algorithm for the process of analyzing and assessing the connections and dependencies between the use of digital tools and staff training, customer relations, creation of innovations and innovative processes has been presented.

The following assumptions have been proven: (1) that the training of small business staff significantly affects the use of digital tools; (2) that customer relations significantly affects the use of digital tools; (3) that the use of digital tools significantly affects the creation of innovations and (4) that the use of digital tools strongly affects the innovative processes.

The following can be assessed as scientific achievements of significance for practice:

- The author's summary of the main theoretical concepts of small business, entrepreneurship in small business, innovative entrepreneurship and digital transformation;
- The analysis of the state and characteristics of small business, entrepreneurship in small business, innovative entrepreneurship and digital transformation in Bulgaria;
- The presented algorithm of the process of analyzing and assessing the connections and dependencies between the use of digital tools and staff training, customer relations, creation of innovations and innovative processes;

- The developed and proposed model for assessing the state of innovative entrepreneurship in small business and digital transformation, as well as the impact of digital transformation on the innovative development of this business in Bulgaria, based on a proposed and used appropriate set of quantitative and qualitative methods.

As long as research in the field of small business, entrepreneurship in small business, innovative entrepreneurship and digital transformation is still at the very beginning of the process, the results can be considered significant, regardless of the possible discussions on the results of the empirical study.

8. Contributions to the dissertation work

The more important contributions in the work can be attributed to analyzing and summarizing the accumulated experience in research in the field of small business, entrepreneurship in small business, innovative entrepreneurship and digital transformation, adding new scientific facts, allowing me to reformulate and divide them into two groups:

- Scientific and applied:

- ✓ Based on in-depth research, modern theoretical views and statements about the essence and features of small business, entrepreneurship in small business, innovative entrepreneurship and digital transformation have been systematized and summarized.
- ✓ The relationship between innovative entrepreneurship and digital transformation of small businesses has been established and substantiated in theoretical and practical aspects.
- ✓ A methodology has been developed for analyzing and assessing innovative entrepreneurship and digital transformation.
- ✓ A comprehensive review of the state of digital transformation and innovative entrepreneurship in small businesses in Bulgaria has been made.

- Applied:

- ✓ A methodology has been developed and proposed for analyzing and assessing innovative entrepreneurship and digital transformation.
- ✓ An assessment of the impact of digital transformation on the innovative development of small businesses has been made and the defined research hypotheses have been confirmed.
- ✓ Some main problems of innovative small businesses in conditions of digital transformation in Bulgaria have been identified, justified by the results of our own research.
- ✓ Specific recommendations for the digital development of innovative small businesses in conditions of digital transformation in Bulgaria have been defined.

It can be confidently stated that the above contributions are in the field of the scientific specialty Economics and Management (Industry) and can be assessed as a novelty for small business management, entrepreneurship in small business, innovative entrepreneurship and digital transformation.

9. Evaluation of publications related to the dissertation work

I consider the publications with research results to be very representative - 4 independent issues, published in the period 2022-2024, which present results of the dissertation work. The

publications are in English, 2 are published in specialized journals and 2 are in a collection of papers from a scientific conference.

10. Compliance of the abstract with the dissertation work

The abstract meets the requirements and correctly reflects the results of the dissertation work.

11. Questions, notes and recommendations

It should be noted that due to its relevance, the dissertation work would arouse serious interest and I recommend its publication. It will probably respond to growing interest and discussions in this area, especially with the analyses of some results.

1. I would like to express my admiration for the doctoral student and the scientific supervisor for the extremely topical topic.

2. From a content point of view – I recommend that the study be published, of course with a slight refinement of some parts of the thesis statement.

3. How can the representativeness of the sample in the survey be commented on?

4. Is it possible to apply the proposed methodology for assessing the innovativeness and digitalization of small businesses to representatives of medium and large businesses and what should be changed, if necessary?

The notes and questions asked do not reduce the quality of the dissertation work, but would provide the opportunity for the PhD student to defend his results even more convincingly, as well as serve as a recommendation in his future work. I would like to recommend that the study be formatted as a monograph and published in order to familiarize a wider circle of readers and those interested in the field of small business research, entrepreneurship in small businesses, innovative entrepreneurship and digital transformation.

Conclusion

I firmly believe that the topic of the dissertation is extremely relevant, the content of the development is original from a scientific point of view and has its significance for improving the management of small businesses, entrepreneurship in small businesses, innovative entrepreneurship and digital transformation. The dissertation has a clearly formulated problem, a scientific and methodological apparatus has been developed to solve this problem, an experimental study has been conducted, the results of which have led to conclusions and recommendations, as well as guidelines for future studies, which represent undeniable scientific and applied and applied contributions. I appreciate the good preparation and awareness of the PhD student in the field of economics and management of small businesses, entrepreneurship in small businesses, innovative entrepreneurship and digital transformation. In this sense, I believe that the scientific direction of the development is in the field of the scientific specialty Economics and Management (Industry). The dissertation meets the requirements of Art. 12 of the Act on the Development of the Academic Staff of the Republic of Bulgaria, Art. 27 of the Regulations for the Implementation of the Act on the Development of the Academic Staff of the Republic of Bulgaria, the requirements of the Internal Rules for the Development of the Academic Staff of the South-West University and the Criteria and Indicators for the Acquisition of the Educational and Scientific Degree of Doctor at the South-West University, Blagoevgrad.

Based on the above, I strongly suggest that the esteemed members of the scientific jury support the decision to award the educational and scientific degree of "Doctor" in the scientific specialty "Economics and Management" (Industry) to Anita Dimitrova Kyurova-Kalpakova, a full-time PhD student at the Department of "Business Management and Marketing", of the Faculty of Economics, of the South-West University "Neofit Rilski", Blagoevgrad.

Sofia, 09.03.2026

Reviewer:
Prof. Dr. Ivan Paligorov